

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MELCHIORA WATHELETA
přednesené dne 24. října 2013¹

Věc C-616/11

**T-Mobile Austria GmbH
proti
Verein für Konsumenteninformation**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberster Gerichtshof (Rakousko)]

„Sbližování právních předpisů — Platební služby — Obecný zákaz vybírání transakčních poplatků za využití platebního prostředku — Smlouva mezi poskytovatelem digitálních telefonních služeb a jednotlivci“

I – Úvod

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká možnosti poskytnuté členským státům v čl. 52 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES² (dále jen „směrnice“), zakázat či omezit praxi účtování poplatků resp. příplatků, často označovanou anglickým termínem „surcharging“.

2. V rámci této praxe společnosti přijímající platby účtují svým zákazníkům-plátcům poplatky za použití daného platebního prostředku. Cílem této praxe je přenést na zákazníka-plátce zejména náklady za využití kreditních nebo debetních karet.

3. Smyslem otázek položených předkládajícím soudem je určit, zda se čl. 52 odst. 3 směrnice použije na mobilní telefonní společnosti, zda převod peněžních prostředků představuje platební prostředek ve smyslu směrnice a zda je s tímto článkem slučitelný obecný zákaz poplatků, použitelný v Rakousku.

II – Právní rámec

A – Unijní právo

4. Článek 1 směrnice stanoví:

„1. Tato směrnice stanoví pravidla, podle nichž členské státy rozlišují těchto šest kategorií poskytovatelů platebních služeb:

a) úvěrové instituce ve smyslu čl. 4 bodu 1 písm. a) směrnice 2006/48/ES;

¹ — Původní jazyk: francouzština.

² — Úř. věst. L 319, s. 1; Zvl. vyd. 15/07, s. 631.

- b) instituce elektronických peněz ve smyslu čl. 1 odst. 3 písm. a) směrnice 2000/46/ES;
- c) poštovní žirové instituce, jež jsou v souladu s vnitrostátními právními předpisy oprávněny poskytovat platební služby;
- d) platební instituce ve smyslu této směrnice;
- e) Evropská centrální banka [(ECB)] a národní centrální banky, pokud nejednají jako měnový orgán nebo jako jiné veřejné orgány;
- f) členské státy a jejich regionální a místní orgány, pokud nejednají jako veřejné orgány.

2. Tato směrnice rovněž stanoví pravidla týkající se transparentnosti podmínek a požadavků na informace o platebních službách, stejně jako příslušných práv a povinností uživatelů platebních služeb a poskytovatelů platebních služeb v souvislosti s poskytováním platebních služeb jakožto pravidelnou činností při výkonu povolání nebo podnikatelské činnosti.“

5. Podle článku 4 této směrnice, nadepsaného „Definice“:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

- 3) „platební službou“ jakákoliv z podnikatelských činností uvedených v příloze;

[...]

- 5) „platební transakcí“ úkon uložení, převodu nebo výběru peněžních prostředků, ať už z podnětu plátce, nebo příjemce, bez ohledu na jakékoli související povinnosti mezi plátcem a příjemcem;

[...]

- 7) „plátcem“ fyzická nebo právnická osoba, která je majitelem platebního účtu a umožní platební příkaz z daného platebního účtu, nebo v případě neexistence platebního účtu fyzická nebo právnická osoba, která dá platební příkaz;

- 8) „příjemcem“ fyzická nebo právnická osoba, která je zamýšleným příjemcem peněžních prostředků, jež jsou předmětem platební transakce;

- 9) „poskytovatelem platebních služeb“ subjekt uvedený v čl. 1 odst. 1 a fyzické a právnické osoby požívající výjimky podle článku 26;

- 10) „uživatelem platebních služeb“ fyzická nebo právnická osoba, která využívá platební službu jakožto plátce, příjemce nebo obojí;

[...]

- 16) „platebním příkazem“ jakýkoli pokyn vydaný plátcem nebo příjemcem poskytovateli platebních služeb, jímž žádá o provedení platební transakce;

[...]

- 19) „ověřením“ postup, který poskytovateli platebních služeb umožňuje ověřit použití konkrétního platebního prostředku, včetně jeho osobních bezpečnostních prvků;

[...]

- 23) „platebním prostředkem“ jakékoli personalizované zařízení nebo soubor postupů dohodnutých mezi uživatelem platebních služeb a poskytovatelem platebních služeb a používaný uživatelem platebních služeb, aby dal podnět k platebnímu příkazu;

[...]“

6. V hlavě IV směrnice, upravující práva a povinnosti v souvislosti s poskytováním a užíváním platebních služeb, stanoví článek 52 uvedené směrnice, nadepsaný „Poplatky“, v třetím odstavci:

„Poskytovatel platebních služeb nesmí příjemci bránit v tom, aby od plátce požadoval poplatek nebo aby plátcí nabídl slevu za použití daného platebního prostředku. Členské státy však mohou zakázat nebo omezit právo požadovat poplatky s přihlédnutím k nutnosti povzbuzovat hospodářskou soutěž a podporovat používání účinných platebních prostředků.“

7. Dosah čl. 52 odst. 3 směrnice je komentován v bodě 42 odůvodnění této směrnice následovně:

„Za účelem podpory transparentnosti a hospodářské soutěže by poskytovatel platebních služeb neměl příjemci bránit v tom, aby od plátce požadoval poplatek za použití konkrétního platebního prostředku. Přestože by příjemci měli mít možnost zpoplatňovat používání určitého platebního prostředku, členské státy mohou rozhodnout, zda jakoukoli takovou praxi zakáží nebo omezí, pokud to podle jejich názoru lze ospravedlnit z hlediska zneužívání cenové politiky nebo takové tvorby cen, která by mohla mít nepříznivý dopad na používání určitého platebního prostředku s přihlédnutím k potřebě podporovat hospodářskou soutěž a používání efektivních platebních prostředků.“

8. V hlavě VI, směrnice, nadepsané „Závěrečná ustanovení“, stanoví článek 86, nadepsaný „Úplná harmonizace“:

„1. Pokud tato směrnice obsahuje harmonizovaná ustanovení, nesmí členské státy zachovávat ani zavádět jiná ustanovení než ustanovení této směrnice; tím nejsou dotčeny čl. 30 odst. 2, článek 33, čl. 34 odst. 2, čl. 45 odst. 6, čl. 47 odst. 3, čl. 48 odst. 3, čl. 51 odst. 2, čl. 52 odst. 3, čl. 53 odst. 2, čl. 61 odst. 3 a články 72 a 88.“

[...]“

B – Rakouské právo

9. Podle předkládajícího soudu byla směrnice provedena do rakouského práva zákonem o platebních službách (Zahlungsdienstegesetz, BGBl. I, 66/2009, dále jen „ZaDiG“), který nabyl účinnosti dne 1. listopadu 2009.

10. Ustanovení § 1 odst. 1 ZaDiG, nadepsané „Oblast působnosti“, stanoví:

„Tento spolkový zákon stanoví podmínky, za kterých mohou osoby v rámci podnikání poskytovat platební služby v Rakousku (poskytovatelé platebních služeb), a upravuje práva a povinnosti poskytovatelů a uživatelů platebních služeb v souvislosti s platebními službami poskytovanými uživatelům platebních služeb usazeným v Rakousku nebo poskytovateli platebních služeb usazenými v Rakousku, jakož i přístup k platebním systémům.“

11. Ustanovení § 27 odst. 6 ZaDiG, nadepsané „Poplatky“, zajišťuje provedení čl. 52 odst. 3 směrnice do rakouského právního řádu a stanoví:

„Poskytovatel platebních služeb nesmí příjemci bránit v tom, aby plátcí nabídl slevu za použití daného platebního prostředku. Vybírání poplatků příjemcem v případě využití určitého platebního prostředku je nepřípustné.“

III – Spor v původním řízení a předběžné otázky

12. Společnost T-Mobile Austria GmbH (dále jen „T-Mobile Austria“) je jedním z poskytovatelů mobilních telefonních služeb v Rakousku. Z tohoto důvodu uzavírá se spotřebiteli smlouvy o telekomunikačních službách a využívá přitom průběžně aktualizovaných všeobecných obchodních podmínek, které obsahují ve znění platném v listopadu 2009 následující ustanovení (dále jen „sporné ustanovení“):

„§ 23

[...]

1.2 Veškeré způsoby plateb se uznávají jako platby vedoucí ke splnění dluhu, při peněžních převodech s využitím papírového formuláře nebo při platbách prostřednictvím služby „Telebanking“ Vám však účtujeme poplatek za zpracování – jeho výše se řídí pro Vás platnými tarifními ustanoveními.“

13. Toto ustanovení uvádí, že v případě, že si zákazník objedná a využívá tarif „Call Europe“, musí navíc zaplatit částku ve výši 3 eur, pokud se rozhodne pro „jinou než inkasní platbu nebo platbu kreditní kartou“, což zahrnuje zejména peněžní převod s využitím papírového formuláře nebo úhradu v rámci internetového bankovníctví („Telebanking“).

14. Svou žalobou v původním řízení se sdružení spotřebitelů Verein für Konsumenteninformation domáhá, aby bylo společnosti T-Mobile Austria uloženo zaprvé zdržet se uvádění sporného ustanovení ve smlouvách, které uzavírá se svými zákazníky, a zadruhé dovolávat se tohoto ustanovení v rámci stávajících smluv. Na podporu své žaloby Verein für Konsumenteninformation uvedl, že sporné ustanovení je v rozporu s kogentními ustanoveními § 27 odst. 6 druhé věty ZaDiG.

15. Společnost T-Mobile Austria navrhovala zamítnutí žaloby, přičemž tvrdila, že toto ustanovení nespadá do oblasti působnosti směrnice a ZaDiG, neboť není „poskytovatelem platebních služeb“, ale mobilním operátorem. Dále tvrdila, že peněžní převod prostřednictvím formuláře platebního příkazu neodpovídá z důvodu nedostatku osobních bezpečnostních prvků pojmu „platební prostředek“ ve smyslu čl. 4 bodu 23 směrnice. Konečně tvrdí, že k provedení čl. 52 odst. 3 směrnice prostřednictvím § 27 odst. 6 druhé věty ZaDiG nedošlo v souladu se směrnicí, neboť rakouský zákonodárce neospravedlnil důvody uvedenými v tomto čl. 52 odst. 3 zákaz požadovat poplatek za užívání daných platebních prostředků.

16. Prvostupňový soud vyhověl návrhům Verein für Konsumenteninformation v plném rozsahu a jeho rozsudek byl potvrzen i odvolacím soudem. Odvolací soud měl za to, že peněžní převod prostřednictvím papírového formuláře nepředstavuje platební prostředek ve smyslu čl. 4 bodu 23 směrnice, nicméně konstatoval, že čl. 52 odst. 3 směrnice není součástí úplné harmonizace, takže vnitrostátní zákonodárce je každopádně oprávněn stanovit obecný zákaz dalších poplatků, jak to učinil v § 27 odst. 6 ZaDiG, který se týká jak platebních prostředků ve smyslu směrnice, tak i ostatních způsobů platby, jako jsou peněžní převody s využitím papírového formuláře. Kromě toho odvolací soud konstatoval, že tento zákaz odpovídá cíli stanovenému v čl. 52 odst. 3 poslední větě směrnice, tj. povzbuzovat hospodářskou soutěž a podporovat používání účinných platebních prostředků.

17. Společnost T-Mobile Austria podala proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek „Revision“ u Oberster Gerichtshof (Rakousko). Předkládající soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, konstatoval, že otázky nastolené v rámci původního řízení dosud nebyly Soudním dvorem objasněny, a rozhodl se přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí být čl. 52 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu vykládán v tom smyslu, že se musí použít i na smluvní vztah mezi mobilním operátorem jakožto příjemcem a jeho zákazníkem (spotřebitelem) jakožto plátcem?
- 2) Musí být plátcem vlastnoručně podepsaný formulář platebního příkazu nebo postup zadání platebního příkazu prostřednictvím řádně podepsaného formuláře, jakož i postup sjednaný k zadávání elektronických platebních příkazů („Telebanking“), považovány za „platební prostředky“ ve smyslu čl. 4 bodu 23 a čl. 52 odst. 3 směrnice 2007/64/ES?
- 3) Musí být čl. 52 odst. 3 směrnice 2007/64/ES vykládán v tom smyslu, že brání použití vnitrostátních právních předpisů, které stanoví vůči příjemci obecný zákaz požadovat poplatky zejména v tom smyslu, že není rozlišováno mezi různými platebními prostředky?“

IV – Řízení před Soudním dvorem

18. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla Soudnímu dvoru doručena dne 30. listopadu 2011. Společnost T-Mobile Austria, Verein für Konsumenteninformation, rakouská, německá, francouzská, italská a portugalská vláda, jakož i Evropská komise předložily vyjádření. Na jednání konaném dne 11. září 2013 přednesly vyjádření Verein für Konsumenteninformation, rakouská a německá vláda, jakož i Komise.

V – Analýza

A – K první předběžné otázce

19. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda se možnost zakázat či omezit ukládání poplatků, poskytnutá členským státům v čl. 52 odst. 3 druhé větě směrnice, použije na smluvní vztah mezi mobilním operátorem a jeho zákazníkem.

1. K přípustnosti

20. Verein für Konsumenteninformation má za to, že na tuto otázku není namístě odpovídat, neboť odpověď není ve smyslu článku 267 SFEU „nezbytná“ k rozhodnutí sporu v původním řízení předkládajícím soudem. Domnívá se, že jeho aktivní legitimace je nezávislá na tom, zda se čl. 52 odst. 3 směrnice použije na smluvní vztah mezi společností T-Mobile Austria a jejími zákazníky, a nadto tvrdí, že mu rakouské veřejné právo umožňuje podávat zápůrčí žaloby k ochraně spotřebitele.

21. Tento argument nelze přijmout. Jak jednoznačně vyplývá z judikatury Soudního dvora, „posouzení relevance a nezbytnosti předběžné otázky je v zásadě pouze odpovědností soudu, který se rozhodne podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce“³, kromě případů, v nichž „je zjevné, že žádaný výklad [unijního] práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny“⁴.

22. Argument uplatněný Verein für Konsumenteninformation nespadá pod tuto výjimku. Navíc jeho úvahy týkající se aktivní legitimace nejsou relevantní pro posouzení nezbytnosti předběžné otázky. Přestože má aktivní legitimaci podle rakouského veřejného práva, může být pro vnitrostátní soud užitečné zjistit, zda se čl. 52 odst. 3 směrnice použije v případě, že příjemce platby, v projednávaném případě společnost T-Mobile Austria, je mobilní operátor, a z tohoto důvodu nemůže spadat do oblasti působnosti směrnice.

23. Proto musí být první otázka považována za přípustnou.

2. K věci samé

24. Podle společnosti T-Mobile Austria se může smluvní vztah řídit směrnicí pouze v případě, že spadá do věcné působnosti této směrnice. Na základě této skutečnosti má společnost T-Mobile Austria za to, že smluvní vztahy mobilních operátorů musejí být vyloučeny z uvedené oblasti věcné působnosti včetně čl. 52 odst. 3 směrnice, jestliže tito operátoři nejsou poskytovateli platebních služeb ve smyslu čl. 1 odst. 1 této směrnice, a neposkytují tudíž platební služby ve smyslu čl. 4 bodu 3 uvedené směrnice.

25. Společnost T-Mobile Austria dospěla k závěru, že vzhledem k tomu, že smluvní vztahy s jejími zákazníky nemají povahu platební služby, směrnice se na ni neuplatní vzhledem k čl. 2 odst. 1, podle kterého se tato směrnice „vztahuje na platební služby poskytované v rámci [Evropské unie]“.

26. Verein für Konsumenteninformation, rakouská, německá, francouzská, italská a portugalská vláda, jakož i Komise naproti tomu shodně považují čl. 52 odst. 3 směrnice za použitelný na smluvní vztahy společnosti T-Mobile Austria s jejími zákazníky.

27. Podle nich to jasně vyplývá z textu tohoto článku, který zakazuje poskytovateli platebních služeb bránit příjemci, aby požadoval poplatek nebo nabídl slevu plátcí za použití daného platebního prostředku, a kromě toho umožňuje členským státům zakázat či omezit právo příjemce účtovat plátcí poplatky za užívání platebního prostředku pro účely povzbuzení hospodářské soutěže a podpory používání účinných platebních prostředků.

28. Podle mého názoru není pochyb o tom, že společnost T-Mobile Austria je příjemcem ve smyslu tohoto článku, což ani nepopírá. Podle čl. 4 bodu 8 směrnice označuje pojem „příjemce“ „[...] právnickou osobu, která je zamýšleným příjemcem peněžních prostředků, jež jsou předmětem platební transakce“. Společnost T-Mobile Austria je tedy jakožto věřitel plateb provedených jejími zákazníky příjemcem těchto plateb ve smyslu uvedeného čl. 52 odst. 3 této směrnice.

29. Kromě toho není ani pochyb o tom, že zákazníci společnosti T-Mobile Austria jsou plátcí ve smyslu směrnice, která je definuje v čl. 4 bodu 7 jakožto „fyzick[é] nebo právnick[é] osob[y], kter[é] [jsou] majitel[i] platebního účtu a umožní platební příkaz z daného platebního účtu, nebo v případě neexistence platebního účtu fyzick[é] nebo právnick[é] osob[y], kter[é] [dají] platební příkaz“. Zákazníci společnosti T-Mobile Austria jsou tudíž „plátcí“ ve smyslu této směrnice, neboť v její prospěch převádějí peněžní prostředky k zaplacení svých faktur za mobilní telefonní služby.

3 — Rozsudek ze dne 16. prosince 2008, Cartesio (C-210/06, Sb. rozh. s. I-9641, bod 96).

4 — Tamtéž (bod 67). Rovněž viz rozsudek ze dne 7. června 2007, van der Weerd a další (C-222/05 až C-225/05, Sb. rozh. s. I-4233, bod 22).

30. Jak zdůrazňuje Komise, první věta čl. 52 odst. 3 směrnice se sice přímo týká pouze vztahu mezi poskytovatelem platebních služeb a příjemcem, přičemž první nemůže bránit druhému účtovat poplatek nebo nabídnout plátcovi slevu „za použití daného platebního prostředku“, avšak toto ustanovení upravuje – i když nepřímě – i vztah mezi příjemcem a plátcem.

31. Pokud jde o druhou větu tohoto ustanovení, poskytuje členským státům možnost zakázat nebo omezit právo požadovat poplatky, a umožňuje jim tak přímo upravit vztah mezi příjemcem, jímž je v projednávaném případě společnost T-Mobile Austria, a plátcem, jímž je v projednávaném případě její zákazník, pokud, jak uvádí bod 42 odůvodnění směrnice, „to podle jejich názoru lze ospravedlnit z hlediska zneužívání cenové politiky nebo takové tvorby cen, která by mohla mít nepříznivý dopad na používání určitého platebního prostředku“.

32. Z výše uvedeného vyplývá, že v souvislosti s čl. 52 odst. 3 směrnice se praxe ukládat poplatky za užívání daného platebního prostředku týká v každém případě a především vztahu mezi příjemcem a plátcem. Navíc, jak podotýká Komise, není jasné, jak by členské státy mohly účinně využít možnosti, která jim je svěřena v čl. 52 odst. 3 této směrnice, pokud by byl tímto ustanovením dotčen pouze vztah mezi příjemcem a poskytovatelem platebních služeb.

33. Sdílím tudíž názor zastávaný Verein für Konsumenteninformation, rakouskou, německou, francouzskou, italskou a portugalskou vládou, jakož i Komisí.

34. Proto navrhuji Soudnímu dvoru, aby odpověděl na první předběžnou otázku tak, že se čl. 52 odst. 3 směrnice použije na smluvní vztah mezi mobilním operátorem jakožto příjemcem platby a jeho zákazníkem (spotřebitelem) jakožto plátcem.

B – Ke druhé předběžné otázce

35. Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda mohou být „plátcem vlastnoručně podepsaný formulář platebních příkazů nebo postup zadání platebního příkazu prostřednictvím řádně podepsaného formuláře“ a postup sjednaný k zadávání elektronických platebních příkazů („Telebanking“), považovány za „platební prostředky“ ve smyslu čl. 4 bodu 23 a čl. 52 odst. 3 směrnice.

36. Úvodem je nutno si povšimnout rozdílu mezi německým a francouzským zněním směrnice. Zatímco francouzské znění definuje „platební prostředek“ jako jakékoli personalizované zařízení nebo soubor postupů („tout dispositif personnalisé et/ou ensemble de procédures“), německé znění vztahuje přídatné jméno „personalizovaný“ jak k popisu zařízení, tak i souboru postupů („jedes *personalisierte* Instrument und/oder jeden *personalisierten* Verfahrensablauf“⁵). Jiná znění, jako například anglické nebo řecké znění, lze chápat oběma způsoby⁶.

37. Tento jazykový rozdíl však nemá vliv na mou analýzu. Ať již se jedná o „zařízení“ nebo o „soubor postupů“, mohou být formulář platebního příkazu v papírové formě a elektronický platební příkaz personalizovány: první vlastnoručním podpisem a druhý užitím osobních bezpečnostních prvků [například kód PIN (osobní identifikační číslo)]. Tímto způsobem mohou obě formy splňovat požadavky německého i francouzského znění směrnice.

38. Zúčastněné osoby mají odlišný postoj k otázce, zda řádně podepsaný formulář platebního příkazu a zadání elektronických platebních příkazů představují „platební prostředky“ ve smyslu směrnice.

5 — Kurziva provedena autorem stanoviska.

6 — Podle anglického znění „payment instrument“ means any personalised device(s) and/or set of procedures“ a podle řeckého znění „μέσο πληρωμών“ : κάθε εξατομικευμένος μηχανισμός ή/και σειρά διαδικασιών“.

39. Pokud jde o řádně podepsaný formulář platebního příkazu, tvrdí Verein für Konsumenteninformation, rakouská, francouzská, italská a portugalská vláda, jakož i Komise, že představuje „platební prostředek“ ve smyslu čl. 4 bodu 23 směrnice, použitý na základě dohody mezi poskytovatelem služby a uživatelem platebních služeb k provedení platební transakce ve smyslu čl. 4 bodu 16 této směrnice, tj. k provedení převodu peněžních prostředků. Požadavku personalizace je vyhověno vlastnoručním podpisem plátce na formuláři platebního příkazu, což umožňuje uživateli platební služby ověřit pravost původu platebního příkazu.

40. Pokud jde o personalizaci, Komise poznamenává, že znění čl. 4 bodu 23 směrnice neumožňuje dospět k závěru, že k tomu, aby řádně podepsaný formulář platebního příkazu představoval platební prostředek ve smyslu této směrnice, jsou nezbytně nutné osobní bezpečnostní prvky doplňující vlastnoruční podpis.

41. Francouzská vláda dodává, že s ohledem na cíl směrnice, kterým je vytvořit jednotný trh platebních služeb v Unii, nelze rozumně tvrdit, že unijní zákonodárce zamýšlel vyloučit z pojmu „platební prostředek“ natolik obvyklý platební prostředek, jako je převod.

42. Společnost T-Mobile Austria a německá vláda se naopak brání tomuto výkladu čl. 4 bodu 23 směrnice. Společnost T-Mobile Austria má za to, že existence „platebního prostředku“ předpokládá osobní bezpečnostní prvky a že toto kritérium není splněno pouhým vlastnoručním podpisem na formuláři platebního příkazu. Podle společnosti T-Mobile Austria musí k personalizaci platebního prostředku dojít před podpisem, což znamená, že platební prostředek musí být personalizován i v případě neexistence podpisu.

43. Německá vláda zastává stanovisko, že formulář platebního příkazu není ani zařízením ani souborem postupů ve smyslu čl. 4 bodu 23 této směrnice. Dovolává se několika ustanovení směrnice, kde je užit pojem „platební prostředek“ způsobem, který dokazuje, že nezahrnuje formulář platebního příkazu.

44. Tato vláda tak odkazuje mimo jiné na článek 57 směrnice, podle kterého poskytovatel platebních služeb „vydá“ platební prostředek uživateli platebních služeb a zajistí, aby „osobní bezpečnostní prvky platebního prostředku nebyly přístupné nikomu jinému než uživateli platebních služeb“⁷, a na čl. 55 odst. 2 téže směrnice, týkající se blokace platebního prostředku z objektivně opodstatněných důvodů souvisejících s bezpečností platebního prostředku (například v případě neautorizovaného nebo podvodného použití).

45. Německá vláda tedy zastává názor, že užívání pojmu „platební prostředek“ vylučuje jeho použití na formuláře platebního příkazu. Podle této vlády totiž formulář platebního příkazu nevede k vydání platebního prostředku uživateli platebních služeb a nevyžaduje užívání osobních bezpečnostních prvků, jako je tomu v případě kreditní karty. Kromě toho blokace formuláře platebního příkazu ani není možná.

46. Na jednání – společnost T-Mobile Austria se jej neúčastnila – trvala německá vláda na svém stanovisku a vysvětlila, že podle ní formulář platebního příkazu představuje platební příkaz ve smyslu čl. 4 bodu 16 směrnice, avšak nikoli platební prostředek ve smyslu čl. 4 bodu 23 směrnice.

47. Pokud jde o vydávání elektronických příkazů k úhradě („Telebanking“), Verein für Konsumenteninformation, rakouská, německá, francouzská, italská a portugalská vláda, jakož i Komise tvrdí, že má podstatné náležitosti platebního prostředku uvedené v čl. 4 bodu 23 směrnice. Elektronický příkaz se provádí specifickým postupem, v jehož rámci má uživatel platebních služeb

7 — Kurziva provedena autorem stanoviska.

přístup na elektronickou platformu. Personalizace takového postupu je zpravidla zaručena bezpečnostními prvky a ověřením. Tak je tomu v projednávaném případě, neboť předkládající soud potvrzuje, že plátce je povinen zadat PIN kód pro přístup k elektronické platformě a kód TAN (číslo transakce), který je nezbytný k ověření platebního příkazu.

48. Společnost T-Mobile Austria má naopak za to, že ani zadávání elektronických příkazů k úhradě nepředstavuje platební prostředek.

49. Podle mého názoru musí být odpověď na druhou předběžnou otázku kladná. Na převod, ať již je proveden na základě řádně podepsaného formuláře platebního příkazu či elektronicky (což předkládající soud označuje jako „Telebanking“), se totiž vztahuje jak bod 3, tak i bod 23 článku 4 směrnice.

50. Je pravda, že předkládající soud se formálně táže Soudního dvora nikoli na techniku převodu jako celku, ale na podepsaný formulář platebního příkazu a zadávání elektronických platebních příkazů. Podepsaný formulář platebního příkazu předaný poskytovateli platebních služeb nebo elektronický příkaz k úhradě nejsou však ani tak „personalizovaným zařízením nebo souborem postupů dohodnutých mezi uživatelem platebních služeb a poskytovatelem platebních služeb používaným uživatelem platebních služeb, aby dal podnět k platebnímu příkazu“⁸, jako spíše samotným platebním příkazem, tedy „pokynem vydaným plátcem [...] poskytovateli platebních služeb, jímž žádá o provedení platební transakce“⁹.

51. Zdá se nicméně, že nad rámec formulace užitá předkládajícím soudem podstatou jeho otázky je, zda řada kroků, které umožňují provést převod peněžních prostředků, tedy vyplnění formuláře platebního příkazu s vlastnoručním podpisem a jeho předání poskytovateli platebních služeb nebo zadání elektronického převodu, představuje „platební prostředek“ ve smyslu směrnice.

52. Po tomto upřesnění mám za to, že směrnice se použije na převody provedené na základě platebního příkazu opatřeného vlastnoručním podpisem plátce nebo elektronicky. V článku 4 bodě 3 totiž definuje pojem „platební služby“ jako „jak[oukoli] z podnikatelských činností uvedených v příloze“, která v bodě 3 cituje „[p]rovádění platebních transakcí, včetně převodu peněžních prostředků, na platebním účtu vedeném u poskytovatele platebních služeb uživatele nebo u jiného poskytovatele platebních služeb: [...] uskutečňování převodů, včetně trvalých příkazů“.

53. Dále převod splňuje kritéria uvedená v čl. 4 bodě 23 směrnice, neboť představuje soubor postupů prováděných buď elektronicky, nebo na papírovém nosiči, které uživateli platebních služeb a plátcům umožňují přikázat svému poskytovateli platebních služeb, často bance, aby z jeho účtu převedla peněžní prostředky na účet zřízený příjemcem platby, vedený jeho poskytovatelem platebních služeb.

54. Skutečnost, že převod je uznán jako platební prostředek, je potvrzen praxí ECB, která uvádí převody („credit transfers“) mezi platebními prostředky jednotné oblasti pro platby v eurech [Single European Payments Area (SEPA)]¹⁰.

55. Tento závěr je rovněž podpořen nedávnou tzv. studií „o dopadu“ (dále jen „posouzení dopadů“) ze dne 24. července 2013, přiloženou k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2013/36/EU a 2009/110/ES a kterou se zrušuje směrnice 2007/64/ES [COM(2013) 547 final, dále jen „návrh směrnice“]¹¹.

8 — Článek 4 bod 23 směrnice.

9 — Článek 4 bod 16 směrnice.

10 — Viz internetové stránky <http://www.ecb.europa.eu/paym/pol/activ/instr/html/index.en.html> a <http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/instruments/html/index.en.html>.

11 — Podle prohlášení Komise na jednání je tento návrh mimo jiné odůvodněn nutností harmonizace praxe členských států v oblasti zákazu poplatků. Posouzení dopadů totiž odhaluje, že čtrnáct členských států poplatky obecně zakázalo, zatímco dvanáct členských států je povoluje a jeden, Dánské království, je zakazuje pouze v souvislosti s využíváním debetních karet.

56. Toto posouzení dopadů, které je dnes dostupné pouze v anglickém jazyce, charakterizuje opakovaně převody („credit transfers“) jakožto platební prostředky, přičemž například konstatuje, že „[p]latební karty, následované převody a inkasy, jsou nejpobulárnějšími bezhotovostními platebními službami v EU“¹².

57. V této fázi je třeba připomenout, že čl. 52 odst. 3 směrnice se týká práva příjemce požadovat poplatky („surcharging“), tedy práva příjemce požadovat od zákazníka-plátce, aby uhradil náklady vzniklé v důsledku vlastní volby konkrétního platebního prostředku.

58. Jak se uvádí v posouzení dopadů, poplatky jsou velmi časté při užívání platebních karet¹³. Toto konstatování se objevuje také v bodě 63 odůvodnění návrhu směrnice¹⁴, nicméně skutečnost, že fenomén poplatků se týká zejména užívání platebních karet, a dokonce ani možnost, že čl. 52 odst. 3 směrnice byl vypracován na základě tohoto konstatování, nepostačují k vyloučení jiných platebních prostředků, jako jsou převody, z oblasti působnosti této směrnice.

59. Argument německé vlády, podle kterého podepsaný formulář platebního příkazu není na rozdíl od elektronického převodu platebním prostředkem, každopádně není přesvědčivý. Jak totiž uvedla na jednání Komise, je nelogické zacházet odlišně s těmito dvěma metodami využití téhož platebního prostředku, tedy převodu.

60. Na tuto druhou otázku je tudíž třeba odpovědět v tom smyslu, že převod peněžních prostředků („credit transfer“) provedený prostřednictvím formuláře s vlastnoručním podpisem plátce nebo elektronicky („Telebanking“) musí být považován za „platební prostředek“ ve smyslu čl. 4 bodu 23 a čl. 52 odst. 3 směrnice.

C – Ke třetí předběžné otázce

61. Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 52 odst. 3 druhá věta směrnice opravňuje Rakouskou republiku zavést prostřednictvím § 27 odst. 6 ZaDiG obecný zákaz poplatků a zejména nerozlišovat mezi různými platebními prostředky.

62. Pokud jde o tuto otázku, má Verein für Konsumenteninformation, podporovaný v tomto ohledu rakouskou, německou, francouzskou, italskou a portugalskou vládou, jakož i Komisí za to, že obecný zákaz poplatků stanovený v § 27 odst. 6 ZaDiG správně provádí čl. 52 odst. 3 dotčené směrnice.

63. Toto ustanovení totiž podle Verein für Konsumenteninformation podporuje využívání platebních prostředků, které jsou účinné z pohledu plátce, neboť zakazuje příjemci ukládat dodatečné poplatky a přitom mu umožňuje nabídnout plátci slevu za účelem podpory užívání prostředků, které se z jeho hlediska jeví účinnější.

64. Verein für Konsumenteninformation se mimoto domnívá, že toto ustanovení povzbuzuje hospodářskou soutěž tím, že zvyšuje transparentnost poplatků, jelikož ukládání dodatečných poplatků spojených s používáním platebního prostředku ztěžuje spotřebitelům porovnání nabídek tarifů na trhu.

65. Kromě toho mají německá vláda a Komise za to, že čl. 52 odst. 3 druhá věta směrnice poskytuje široký prostor pro uvážení při volbě, zda obecně zakázat či omezit poplatky s cílem povzbudit hospodářskou soutěž, podpořit užívání účinných platebních prostředků nebo předcházet jakémukoli zneužívání cenové politiky příjemcem platby.

12 — Neoficiální překlad. Viz anglické znění posouzení dopadů: „[p]ayment cards, followed by credit transfers and direct debits, are the most popular non-cash payment instruments in the EU“ [SWD(2013) 288 final, s. 7].

13 — Viz posouzení dopadů, s. 131.

14 — „surcharging is in practice limited to card-based payments“ („příplatky se prakticky omezují jen na platby kartou“).

66. Společnost T-Mobile Austria předně tvrdí, že čl. 52 odst. 3 směrnice neumožňuje členským státům zakotvit obecný zákaz, ale umožňuje jim pouze zakázat ukládání poplatků za užívání určitého platebního prostředku.

67. Zadruhé zdůrazňuje, že podle čl. 52 odst. 3 směrnice musí takový zákaz zohlednit nutnost povzbuzovat hospodářskou soutěž a podporovat užívání účinných platebních prostředků. Obecný zákaz však postihuje účinné i neúčinné platební prostředky bez rozdílu. Navíc v tomto ohledu tvrdí, že bod 42 odůvodnění směrnice upřesňuje, že členské státy se mohou rozhodnout zakázat poplatky, jestliže mají za to, že to lze ospravedlnit z hlediska zneužívání cenové politiky nebo že to může mít nepříznivý dopad na používání určitého platebního prostředku, což není případ sporného ustanovení.

68. Zatřetí tvrdí, že výklad směrnice ve světle práva na svobodu povolání a práva na vlastnictví (články 15 a 17 Listiny základních práv Evropské unie) by měl umožnit účtování dodatečných nákladů vzniklých takovými neefektivními platebními metodami, jako jsou formuláře platebního příkazu.

69. Osobně sdílím stanovisko Verein für Konsumenteninformation, rakouské, německé, francouzské, italské a portugalské vlády, jakož i Komise.

70. Stejně jako německá vláda a Komise mám za to, že znění čl. 52 odst. 3 směrnice přiznává členským státům široký prostor pro uvážení, pokud jde o rozhodování, zda a nakolik chtějí využít možnosti zakázat nebo omezit poplatky. Druhá věta tohoto odst. 3 totiž jasně uvádí, že „členské státy však mohou zakázat nebo omezit právo požadovat poplatky“, přičemž jediným omezením je, že toto opatření musí zohlednit „nutnost povzbuzovat hospodářskou soutěž a podporovat používání účinných platebních prostředků“.

71. Bod 42 odůvodnění směrnice potvrzuje, že záměrem zákonodárce Unie bylo přiznat členským státům tento široký prostor pro uvážení. Podle tohoto bodu odůvodnění „členské státy mohou rozhodnout, zda [poplatky] zakáží nebo omezí, *pokud to podle jejich názoru lze ospravedlnit* z hlediska zneužívání cenové politiky nebo takové tvorby cen, která by mohla mít nepříznivý dopad na používání určitého platebního prostředku“¹⁵.

72. Členské státy tudíž mohou zakázat nebo omezit praxi poplatků, a to i obecně, s přihlédnutím k potřebě povzbuzovat hospodářskou soutěž a podporovat používání účinných platebních prostředků nebo zabránit zneužívání cenové politiky.

73. Společnost T-Mobile Austria trvá na užívání pojmu „daný platební prostředek“¹⁶, uvedeného v čl. 52 odst. 3 první větě směrnice, pro účely tvrzení, že takový obecný zákaz poplatků není možný. Na základě toho tvrdí, že směrnice poskytuje členským státům možnost zakázat nebo omezit poplatky pouze u specifických platebních prostředků a za podmínky, že o každém zákazu nebo omezení bude rozhodnuto „s přihlédnutím k nutnosti povzbuzovat hospodářskou soutěž a podporovat používání účinných platebních prostředků“.

74. Podle mne je logické, že první věta čl. 52 odst. 3 směrnice odkazuje na „daný platební prostředek“, neboť cílem nemohlo být zakázat poskytovateli platebních služeb, aby bránil příjemci v účtování poplatků pouze v případě, že by je příjemce chtěl uplatnit na všechny platební prostředky. Zjevným důsledkem toho je, že tato slova nejsou použita v druhé větě uvedeného odstavce, a členské státy mohou tudíž svobodně určit rozsah zákazu nebo omezení poplatků (například pouze na určité platební prostředky).

15 — Kurziva provedena autorem stanoviska.

16 — Kurziva provedena autorem stanoviska.

75. Rakouská vláda na jednání zmínila důvody, které vedly rakouského zákonodárce k obecnému zákazu poplatků. Důvodová zpráva k § 27 odst. 6 ZaDiG zmiňuje zájem na transparentnosti a podpoře hospodářské soutěže¹⁷. Ačkoli předkládajícímu soudu přísluší, aby potvrdil to, k čemu dospěl odvolací soud, tedy že obecný zákaz poplatků dostatečně „přihlédl“ k úvahám obecného zájmu, připomenutým v čl. 52 odst. 3 směrnice¹⁸, mám za to, že rakouský zákonodárce respektoval meze prostoru pro uvážení, který mu byl svěřen tímto článkem a bodem 42 odůvodnění směrnice. Pokud jde o cíle obecného zájmu uvedené v čl. 52 odst. 3 směrnice, považuji za užitečné doplnit některé další úvahy.

76. Posouzení dopadů ukázalo, že praxe ukládání poplatků u některých obchodníků často vedla ke zneužívání cenové politiky, tedy k poplatkům, které jsou neúměrně vysoké v poměru k nákladům vynaloženým obchodníkem k dokončení operace, zejména v případě, kdy se spotřebitelé nemohou vyhnout dodatečným poplatkům volbou jiného platebního prostředku¹⁹.

77. Podle téže studie se zdá, že poplatky byly využívány spíše jako zdroj dodatečných příjmů, než aby bylo jejich cílem přenést na plátce skutečné náklady, které poskytovatel platebních služeb účtuje příjemci při využití platebního prostředku²⁰.

78. Možnost jednoduše zakázat poplatky byla členským státům poskytnuta v čl. 52 odst. 3 směrnice proto, aby se zabránilo těmto typům zneužití, a rovněž proto, že je nesmírně složité přesně prokázat souvislost mezi skutečnými a požadovanými náklady²¹.

79. V projednávaném případě vyvstává otázka, zda poplatky ve výši 3 eur, účtované společností T-Mobile Austria k tíži plátci, představují náklady, které posledně uvedená společnost skutečně nesla z důvodu volby plátce uhradit fakturu převodem. Jak podotýká francouzská vláda, náklady nesené příjemcem, který obdrží peněžní prostředky na základě domácího nebo evropského převodu, jsou obecně velmi nízké, ne-li nulové. Kromě případů, kdy je příkaz neúplný, je totiž částka na účet příjemce připsána v rámci automatizovaného postupu, aniž je třeba aktivního zásahu poskytovatele platebních služeb.

80. Ve svém vyjádření společnost T-Mobile Austria naopak bez bližšího vysvětlení tvrdila, že při zpracování plateb provedených prostřednictvím formuláře platebního příkazu vzniknou značné náklady. Vysvětlení neposkytla ani v rámci odpovědi na argumenty francouzské vlády, neboť se nezúčastnila jednání.

81. Je tudíž dost dobře možné, že účelem částky 3 eur, účtované společností T-Mobile Austria za každý příkaz k úhradě, není přenést na její zákazníky náklady, které nese, ale odradit je od placení faktur převodem, neboť na rozdíl od automatického převodu, zejména prostřednictvím inkasa, neumožňuje postup převodu příjemci provést platební transakci. Tato praxe by byla v rozporu s čl. 52 odst. 3 směrnice, který umožňuje příjemcům buď přičíst poplatky za skutečně vynaložené náklady, anebo

17 — Dostupné na internetové stránce rakouského parlamentu: http://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXIV/I/I_00207/fname_159443.pdf, viz str. 34 uvedené důvodové zprávy.

18 — Viz bod 16 na konci tohoto stanoviska.

19 — Viz posouzení dopadů, s. 158.

20 — Tamtéž (s. 135).

21 — Návrh směrnice nyní sice ruší možnost členských států zakázat nebo omezit poplatky, ovšem na druhé straně stanoví, že účtované poplatky nesmějí překročit náklady příjemce na používání konkrétního platebního prostředku (viz čl. 55 odst. 3 návrhu směrnice). Mimoto zakazuje poplatky za používání platebních prostředků, u nichž budou mezibankovní poplatky upraveny novým nařízením (viz čl. 55 odst. 4 návrhu směrnice) o mezibankovních poplatcích za platební transakce založené na kartách (viz návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o mezibankovních poplatcích za platební transakce založené na kartách COM(2013) 550 final). Na jednání Komise vysvětlila, že návrh směrnice sice zakazuje poplatky nad rámec skutečných nákladů, avšak nestanoví nic, co by plátci umožnilo ověřit, že poplatky, které mu byly uloženy, nejsou vyšší než poplatky, které jdou k tíži příjemce, což podle mého názoru vede k mnoha sporům. Názorným příkladem je diskuse o příplatku ve výši 3 eur, ukládaném při převodu v projednávaném případě.

nabídnout slevy, které by plátce podnítily k užívání platebních prostředků, které jsou z hlediska příjemce účinnější. V důsledku toho je rozhodnutí rakouského zákonodárce zakázat poplatky zcela v souladu s cílem uvedeným zákonodárcem Unie v bodě 42 odůvodnění směrnice, tedy cílem předcházet zneužívání cenové politiky.

82. Pokud jde o povzbuzení hospodářské soutěže, zmíněné v čl. 52 odst. 3 směrnice, je nutno přihlédnout k veřejnému zájmu na transparentnosti cen, který je chráněn takovým ustanovením, jako je § 27 odst. 6 ZaDiG²². Jak totiž uvádí rakouská vláda, obecný zákaz poplatků brání tomu, aby podnik požadoval od zákazníka v případě využití daného platebního prostředku vyšší konečnou cenu, než kterou mu sdělil a kterou zákazník porovnává s jinými nabídkami tarifů.

83. Je rovněž nutno zohlednit charakteristiky odvětví dotčeného v původním řízení. Právě zde existuje silná konkurence mezi mobilními operátory v oblasti předplacených tarifů, poplatků za minutu či pevných sazeb. Jak nicméně uvádí rakouská vláda, spotřebitelé při rozhodování, zda zakoupí konkrétní předplatné, porovnávají tarify, a nikoli poplatky za užívání platebních prostředků.

84. Pokud jde o prosazování účinných platebních prostředků, zmíněné rovněž v čl. 52 odst. 3 směrnice, trvá společnost T-Mobile Austria správně na nutnosti zohlednit jak zájmy příjemce, tak i zájmy plátce. Přestože totiž mají tyto dvě skupiny často protichůdné zájmy, směrnice nestanoví, že mají být upřednostňovány zájmy jedné strany vůči zájmům druhé strany.

85. Nicméně je třeba mít na zřeteli, že čl. 52 odst. 3 směrnice i čl. 27 odst. 6 ZaDiG umožňují společnosti T-Mobile Austria nabízet slevy, jimiž může své zákazníky pobídnout k využívání platebních prostředků, které jsou z jejího pohledu účinnější.

86. Ačkoli společnost T-Mobile Austria považuje inkaso za nejúčinnější platební prostředek, mohou někteří plátcí ještě upřednostňovat převod z důvodů souvisejících s druhem jejich bankovního účtu nebo s potřebou ověřit fakturu před jejím zaplacením.

87. Jak uvádí Verein für Konsumenteninformation, někteří spotřebitelé mají bankovní účty, které neumožňují inkasní platby či je umožňují pouze ve velmi omezených částkách (což je případ studentů nebo příjemců „minimálního starobního důchodu“ atd.). Pokud v jejich případě není zůstatek na účtu dostatečný k provedení inkasa, banka vyúčtuje náklady odmítnutí platby plátcí, a nikoli příjemci, což nepředstavuje pro příjemce dodatečné náklady. Z hlediska spotřebitelů je tedy převod nejúčinnějším platebním prostředkem, neboť jim umožňuje volbu data provedení transakce, k němuž je na jejich účtu k dispozici dostatečný zůstatek k provedení platby při respektování lhůty určené příjemcem. Převod navíc umožňuje spotřebiteli na rozdíl od inkasa provést na faktuře předběžnou kontrolu platby. Jinak řečeno, účinnost platebního prostředku nemůže být posuzována pouze z hlediska příjemce.

88. Kromě toho takové ustanovení, jako je § 27 odst. 6 ZaDiG, nemůže stanovením pravidel a postupů nezbytných k výkonu svobody povolání, který bude respektovat hospodářskou soutěž, účinnost plateb i spotřebitele, zasahovat, jak tvrdí společnost T-Mobile Austria, do jejích základních práv, zejména do jejího práva na vlastnictví a práva na svobodu povolání, zakotvená v člancích 15 a 17 Listiny základních práv a svobod Evropské unie.

89. Argument společnosti T-Mobile Austria, vycházející z článku 19 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES²³, rovněž nemůže být přijat. Podle

22 — Viz s. 34 odůvodnění uvedeného v bodě 75 tohoto stanoviska.

23 — Úř. věst. L 304, s. 64; Zvl. vyd. 15/07, s. 631.

tohoto článku jsou členské státy povinny zakázat obchodníkům „účtovat spotřebitelům za použití konkrétního způsobu platby poplatky, které by převyšovaly náklady na použití daného způsobu platby, které nese obchodník“. Tato povinnost uložená členským státům se nikterak nedotýká jejich možnosti obecně zakázat poplatky.

90. Ve světle předcházejících úvah je podle mého názoru nutno odpovědět na třetí otázku tak, že čl. 52 odst. 3 směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání použití takových vnitrostátních ustanovení, jako je § 27 odst. 6 ZaDiG, která obecně a bez rozlišování jednotlivých platebních prostředků zakazují příjemci účtovat poplatky.

91. Tentýž závěr by platil i v případě, kdyby Soudní dvůr v rámci druhé otázky rozhodl, že převody provedené elektronicky či prostřednictvím papírových formulářů, jakož i podepsaného formuláře platebního příkazu, nepředstavují platební prostředky.

92. V tomto případě by totiž, jak tvrdí Verein für Konsumenteninformation a německá vláda, členské státy měly nadále možnost zakázat poplatky za užití převodu k provedení plateb, neboť podle článku 86 směrnice nepředstavuje čl. 52 odst. 3 této směrnice harmonizované ustanovení. Takové rozhodnutí by tudíž spadalo do pravomoci členských států, neboť směrnice by se nepoužila.

D – K časovému omezení účinků rozsudku

93. V případě, že by Soudní dvůr dospěl k závěru, že převod musí být považován za platební prostředek ve smyslu směrnice a že čl. 52 odst. 3 směrnice nebrání takovému obecnému zákazu poplatků, jaký byl stanoven v § 27 odst. 6 ZaDiG, žádá T-Mobile Austria o časové omezení účinků tohoto rozsudku.

94. Podle společnosti T-Mobile Austria by taková možnost měla závažné finanční důsledky pro podniky v odvětví telekomunikací, a to nejen v Rakousku, ale i ve všech členských státech, které umožňují účtování poplatků, jakož i pro podniky jiných hospodářských odvětví, které v těchto členských státech účtují poplatky.

95. V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že výklad ustanovení unijního práva, který učiní Soudní dvůr při výkonu své pravomoci, kterou mu přiznává článek 267 SFEU, objasňuje a upřesňuje význam a dosah tohoto ustanovení tak, jak musí být nebo mělo být chápáno a používáno od okamžiku jeho vstupu v platnost. Z toho vyplývá, že pravidlo takto vykládané může a musí být uplatňováno soudem na právní vztahy vzniklé a založené před vydáním rozsudku rozhodujícího o žádosti o výklad, pokud jsou splněny podmínky umožňující předložit příslušným soudům spor ohledně použití uvedeného pravidla²⁴.

96. Jen zcela výjimečně mohou okolnosti přimět Soudní dvůr k tomu, aby na základě obecné zásady právní jistoty, která je vlastní unijnímu právnímu řádu, omezil možnost všech zúčastněných osob dovolávat se ustanovení, jehož výklad podal, za účelem zpochybnění právních vztahů založených v dobré víře. Aby bylo možné o takovém omezení rozhodnout, je nezbytné, aby byla splněna dvě základní kritéria, a to dobrá víra zúčastněných kruhů a riziko závažných obtíží²⁵.

24 — Viz rozsudky ze dne 3. října 2002, Barreira Pérez (C-347/00, Recueil, s. I-8191, bod 44); ze dne 17. února 2005, Linneweber a Akritidis (C-453/02 a C-462/02, Recueil, s. I-1131, bod 41); jakož i ze dne 6. března 2007, Meilicke a další (C-292/04, Sb. rozh. s. I-1835, bod 34).

25 — Viz rozsudky ze dne 10. ledna 2006, Skov a Bilka (C-402/03, Sb. rozh. s. I-199, bod 51); ze dne 3. června 2010, Kalinčev (C-2/09, Sb. rozh. s. I-4939, bod 50), jakož i ze dne 10. května 2012, Santander Asset Management SGIIC a další (C-338/11 až C-347/11, bod 59).

97. Jak Soudní dvůr upozornil ve výše uvedeném rozsudku Santander Asset Management SGIIC a další, „Soudní dvůr toto řešení použil pouze za přesně vymezených okolností, zejména když existovalo riziko závažných hospodářských dopadů způsobených obzvláště vysokým počtem právních vztahů založených v dobré víře na základě právní úpravy považované za platnou a účinnou a když se jevílo, že jednotlivci a vnitrostátní orgány byly vedeny k chování, které nebylo v souladu s unijním právem, z důvodu objektivní a závažné nejistoty ohledně smyslu ustanovení unijního práva, ke které případně přispělo i chování jiných členských států nebo Komise.“²⁶.

98. V projednávaném případě, jak rozhodl soud ve výše uvedeném rozsudku Santander Asset Management SGIIC a další, společnost T-Mobile Austria „nepředložila [...] údaje, které by Soudnímu dvoru umožnily dojít k závěru, že [jí] skutečně hrozí závažné hospodářské dopady“²⁷. Zatímco ve svém vyjádření bez dalšího zmínila pouze „závažné finanční důsledky“, nezúčastnila se jednání, kde mohla tento bod objasnit, ani nevyčíslila náklady, které protiprávně vyúčtovala svým zákazníkům.

99. Navíc se nejednalo o „objektivní a závažnou nejistotu ohledně smyslu ustanovení unijního práva, ke které případně přispělo i chování jiných členských států nebo Komise“, jelikož, jak prokázalo posouzení dopadů, čtrnáct členských států obecně zakázalo poplatky²⁸, Komise nikdy nevystoupila proti těmto právním předpisům, a navíc jedna z vlád členských států, které povolují poplatky, totiž německá vláda, vystoupila na podporu tvrzení, že obecný zákaz poplatků, tak jak je zakotven v § 27 odst. 6 ZaDiG, je slučitelný s čl. 52 odst. 3 směrnice.

100. Z těchto úvah vyplývá, že není namístě omezit časové účinky tohoto rozsudku.

VI – Závěry

101. Navrhuji proto, aby Soudní dvůr o předběžných otázkách předložených Oberster Gerichtshof rozhodl následovně:

- 1) Článek 52 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES, se použije na smluvní vztah mezi mobilním operátorem jakožto příjemcem platby a jeho zákazníkem (spotřebitelem) jakožto plátcem.
- 2) Převod peněžních prostředků („credit transfer“) provedený prostřednictvím formuláře s vlastnoručním podpisem plátce nebo elektronicky („Telebanking“) musí být považován za „platební prostředek“ ve smyslu čl. 4 bodu 23 a čl. 52 odst. 3 směrnice 2007/64.
- 3) Článek 52 odst. 3 směrnice 2007/64 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání použití takových vnitrostátních ustanovení, jako je § 27 odst. 6 zákona o platebních službách (Zahlungsdienstegesetz), která obecně a bez rozlišování jednotlivých platebních prostředků zakazují příjemci účtovat poplatky.

26 — Bod 60. Viz rovněž rozsudky ze dne 27. dubna 2006, Richards (C-423/04, Sb. rozh. s. I-3585, bod 42), a výše uvedený rozsudek Kalinčev (bod 51).

27 — Bod 62. V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. října 2010, Albron Catering (C-242/09, Sb. rozh. s. I-10309, bod 38), jakož i ze dne 18. října 2012, Mednis (C-525/11, bod 45).

28 — Viz výše poznámku pod čarou 11 tohoto stanoviska.